

تاریخ سیاسی عراق پس از سقوط صدام حسین
(از ۲۰۰۳ تا اوت ۲۰۲۰ میلادی)

دکتر محمد علی اکبری عضو هیئت علمی دانشگاه ایلام

۱۳۹۹ / ۰۵ / ۲۰۲۰ م

سرشناسه: اکبری، مرتضی، ۱۳۴۷ -
 عنوان و نام پدیدآور: تاریخ سیاسی عراق پس از سقوط صدام حسین (از ۲۰۰۳ تا
 اوت ۲۰۲۰) میلادی/مرتضی اکبری.
 مشخصات نشر: ایلام: هاوار، ۱۳۹۹.
 مشخصات ظاهری: ۴۰۳ ص.
 شابک: ۸۵۰۰۰-۱-۹۷۸-۶۰۰-۸۴۷۳-۹۶-۱
 صنعت فهرست نویسی: فیپا
 یادداشت: کتابنامه.
 موضوع: عراق -- سیاست و حکومت -- ۲۰۰۳ م.
 موضوع: Iraq -- Politics and government -- 2003
 موضوع: عراق -- تاریخ -- ۲۰۰۳ م.
 موضوع: Iraq -- History -- 2013
 رده بندی کنگره: DS۷۹۷۵
 رده بندی دیویی: ۹۵۶/۷۴۴
 شماره کتابشناسی ملی: ۷۲۷۲۲۷۷



عنوان: تاریخ سیاسی عراق پس از سقوط صدام حسین (از ۲۰۰۳ تا اوت ۲۰۲۰ میلادی)

مؤلف: دکتر مرتضی اکبری

ناشر: انتشارات هاوار

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۷۳-۹۶-۱

سال انتشار: ۱۳۹۹ ش

شمارگان: ۱۵۰۰

قیمت: ۸۵۰۰۰ تومان

آدرس ناشر: ایلام - میدان غلامرضا ارکوازی - بلوار نماز تلفن ۰۹۱۸۸۴۰۶۶۳۰

فهرست مطالب

مقدمه ۱۵

فصل اول: ۱۷

حمله جبهه ائتلاف به عراق، عصر حاکمیت جی کارنروپل برمر آمریکایی بر عراق ۱۷

(از ۲۰ مارس ۲۰۰۳ تا ۱۸ ژوئن ۲۰۰۳ میلادی) ۱۷

مدخل ۱۹

خلع سلاح عراق و اطلاعات پیش از جنگ ۲۲

تمهیدات جنگ علیه عراق ۲۸

حمله جبهه ائتلاف به عراق در ۲۰ مارس ۲۰۰۳ م / ۲۹ اسفند ۱۳۸۱ ه.ش ۳۴

اعدام صدام حسین ۴۰

عراق پس از حمله جبهه ائتلاف ۴۳

حکومت ائتلاف موقت و گروه بازرسان عراق ۴۵

لوئیس پل برمر حاکم غیرنظامی عراق ۴۷

فصل دوم: ۵۱

- عراق در عصر شورای حکومت انتقالی (از ۲۸ ژوئن ۲۰۰۴ تا ۲۰ مه ۲۰۰۶ میلادی) ۵۱
- مدخل ۵۳
- اسامی و سوابق اعضای شورای حکومت انتقالی عراق ۵۳
- گروه های اصلی مسلح در عراق از ۲۰۰۳ تا ۲۰۱۱ میلادی ۵۵
- محمد خراالقوم امین رئیس شورای حکومتی عراق ۵۷
- ابراهیم جعفری رئیس شورای حکومتی و دولت انتقالی ۵۸
- احمد چلبی رئیس شورای حکومتی ۶۰
- ایاد علاوی رئیس دولت موقت ۶۲
- دولت موقت عراق ۶۶
- جلال طالبانی رئیس جمهور عراق ۶۸
- سید عبدالعزیز حکیم رئیس دولت انتقالی ۷۳
- عدنان پاچه چی رئیس شورای حکومتی دولت انتقالی ۷۶
- محسن عبدالحمید رئیس شورای حکومتی ۷۸
- مسعود بارزانی رئیس شورای حکومتی عراق ۸۰
- عزالدین سلیم رئیس شورای حکومتی ۸۳
- غازی مشعل عجیل الیاور اولین رئیس جمهور عراق پس از صدام ۸۷

گسترش شورش‌های عراق در سال ۲۰۰۴ میلادی / ۱۳۸۳ ه.ش..... ۸۹

عراق در سال ۲۰۰۵ م / ۱۳۸۴ ه.ش..... ۹۱

فصل سوم:..... ۹۳

عراق در عصر دولت قانون (از ۲۰۰۶ مه تا اوت ۲۰۱۴)..... ۹۳

مدخل..... ۹۵

نوری کامل محمدحسن المالکی نخست‌وزیر..... ۹۵

عراق در سال ۲۰۰۶ م / ۱۳۸۵ ه.ش..... ۹۹

تخریب حرم عسکریین..... ۱۰۱

عراق در سال ۲۰۰۷ میلادی / ۱۳۸۶ ه.ش..... ۱۰۵

عراق در سال ۲۰۰۸ میلادی / ۱۳۸۷ ه.ش..... ۱۱۱

نبرد بصره از ۲۵ مارس تا ۳۱ مارس ۲۰۰۸ میلادی..... ۱۱۷

روز نگار وقایع..... ۱۱۸

جیش المهدی..... ۱۲۰

عراق در سال ۲۰۰۹ میلادی / ۱۳۸۸ ه.ش..... ۱۲۲

عراق در ۲۰۱۰ میلادی / ۱۳۸۹ ه.ش..... ۱۲۵

عراق در سال ۲۰۱۱ میلادی / ۱۳۹۰ ه.ش ۱۳۰

واقعیت‌های کلیدی اشغال عراق (۲۰۰۳-۲۰۱۰ میلادی) ۱۳۲

عراق پس از جنگ ۱۳۸

فصل دوم: ۱۴۳

عراق در دهه نهمین قرن (از اوت ۲۰۱۴ تا اکتبر ۲۰۱۸) ۱۴۳

مدخل ۱۴۵

محمد فؤاد معصوم خضر رئیس جمهور ۱۴۵

حیدر العبادی نخست‌وزیر ۱۴۸

حکومت اسلامی عراق و شام بانام اختصار داعش ۱۵۰

عملیات داعش برای حمله به میادین نفتی دیاله ۱۶۷

اقدامات داعش در شمال عراق ۱۶۸

حشد شعبی ۱۷۳

حوادث روزشمار عراق از ۲۰۰۳ تا ژانویه ۲۰۱۴ میلادی / ۱۳۸۲ تا دی ماه ۱۳۹۳ ۱۷۶

عراق ۲۰۱۵؛ از ائتلاف آمریکایی تا پایان ناخوش داعش ۱۸۳

عراق در سال ۲۰۱۶ میلادی / ۱۳۹۵ ه.ش ۱۸۸

- ۱۹۴..... اعتراضات ۲۰۱۶-۲۰۱۵ / ۱۳۹۵-۱۳۹۴ ه.ش عراق
- ۱۹۷..... مهم‌ترین وقایع کشور عراق در سال ۲۰۱۷ م / ۱۳۹۶ ه.ش
- ۲۰۴..... عراق ۲۰۱۸ م / ۱۳۹۷ ه.ش
- ۲۱۱..... برهم احمد المالک رئیس‌جمهور عراق
- ۲۱۴..... تاریخچه مجلس و انتخابات در عراق
- ۲۱۸..... استان‌های عراق
- ۲۲۰..... انتخابات پارلمان موقت در ۳۰ شهریور ۲۰۰۵ م / ۱۱ بهمن ۱۳۸۳ ه.ش
- ۲۲۴..... انتخابات اولین دوره مجلس عراق در ۱۲ آذر ۱۳۸۴ / ۱۵ دسامبر ۲۰۰۵ م
- ۲۲۶..... انتخابات دوم پارلمانی عراق در ۲۰۱۰۷ میلادی / ۱۶ اسفندماه ۱۳۸۸ ه.ش
- ۲۳۰..... انتخابات دوره سوم مجلس عراق ۱۰ اردیبهشت ۱۳۹۲ / ۳۰ آوریل ۲۰۱۴ م
- ۲۳۱..... انتخابات در کشورهای دارای مقیم عراقی
- ۲۳۳..... انتخابات دوره چهارم مجلس عراق ۱۲ مه ۲۰۱۸ م / ۲۲ / ۱۳۹۷
- ۲۴۳..... فصل پنجم:

- ۲۴۳..... عراق در عصر اعتراضات (۲۵ اکتبر ۲۰۱۸ تا اوت ۲۰۲۰)
- ۲۴۵..... مدخل

- دوره نخست وزیری عادل عبدالمهدی ۲۴۵
- اعتراضات در عراق؛ زمینه ها و پیامدها (۲۰۱۹ میلادی / ۱۳۹۸ ه.ش) ۲۵۰
- بررسی دلایل داخلی اعتراضات در عراق ۲۵۰
- بررسی نقش بازیگران خارجی در شکل گیری اعتراضات در عراق ۲۵۲
- ارزیاب میزان ضدیت اعتراضات با سیاست های ایران در عراق ۲۵۴
- پیامدهای اعتراضات ۲۰۱۹ م بر جایگاه ایران در عراق ۲۵۷
- عراق در سال ۲۰۱۸ ه.ش / ۲۰۱۹ میلادی؛ بازتولید بی ثباتی ۲۵۹
- تحولات عراق در سال ۲۰۱۹ / میلادی / ۱۳۹۸ ه.ش ۲۶۲
- روابط ایران و عراق در ۲۰۱۹ م ۲۶۴
- پرونده سیاسی عراق در ۲۰۱۹ میلادی ۲۶۵
- پرونده نظامی عراق در ۲۰۱۹ میلادی ۲۶۵
- آغاز تحولات ناگهانی عراق ۲۶۷
- اعتراضات سال ۲۰۱۸ میلادی / ۱۳۹۷ ه.ش ۲۷۰
- اعتراضات ۲۰۲۰-۲۰۱۹ / ۱۳۹۸ ه.ش عراق ۲۷۱
- گاه شمار اعتراضات ۲۷۱
- کابینه مصطفی الکاظمی ۲۸۴
- جلسه پارلمان عراق برای رأی اعتماد به کابینه جدید ۲۸۸

نگاهی به وزرای دولت الکاظمی..... ۲۸۹

رویدادهای مهم عراق در ماه مه ۲۰۲۰ م / اردیبهشت ۱۳۹۹ ه.ش..... ۲۹۷

رویدادهای عراق در ماه ژوئن ۲۰۲۰ میلادی..... ۳۱۳

حوادث روزنامه‌ها عراق در تیرماه (ژوئیه) ۲۰۲۰ میلادی..... ۳۵۵

نتیجه..... ۳۹۶

منابع و مآخذ..... ۳۹۷

مقدمه

تاریخ عراق از فراز و نشیب خاصی برخوردار است به طوری که در عهد باستان برخی از درخشان‌ترین تمدن‌های بشری در این سرزمین شکل گرفته‌اند و در دوران اسلامی مرکزیت جهان اسلام را در عهد خلافت ۵۲۴ ساله عباسیان را داشته است. عراق به دلیل جریان در رودخانه معروف دجله و فرات و داشتن زمین‌های حاصل خیز آبرفتی از کشورهای سلال خصیب به شمار می‌آید. ظهور تمدن‌های سومر، اکد، آشور و بابل در این منطقه و دستاوردهای تمدنی و فرهنگی این سرزمین موجب گردید در عهد باستان مورد توجه فاتحان تاریخ قرار گیرد. اهمیت عراق به واسطه این که مرز کشورهای عربی با ایران محسوب می‌شود بسیار حائز اهمیت است. عراق در دوران اسلامی شاهد تسلط فرمانروایان معروفی هم چون ابوبکر، سلجوقیان، ترکمانان قره قویونلو و آق قویونلوها بوده و پس از آن چالش بین امپراتوری عثمانی و صفویان بر سر این سرزمین بیش از دو قرن طول کشید. با تسلط کامل عثمانی‌ها بر عراق یا سرزمین بین‌النهرین، این منطقه تحت عنوان ایالات موصل، بغداد و بصره تابع آن امپراتوری شد. در جریان جنگ جهانی اول (۱۹۱۴ تا ۱۹۱۸ م)، عراق به تصرف انگلستان درآمد و پس از تقسیم خاورمیانه عربی بین فرانسه و انگلستان در قرارداد سایکس-پیکو در سال ۱۹۱۶ م، این کشور به قیمومیت انگلستان درآمد. در سال ۱۹۲۰ م مردم عراق به رهبری علمای شیعه علیه انگلستان قیام کردند به طوری که انگلستان ناچار شد در سال ۱۹۳۰ م ملک فیصل را به عنوان پادشاه عراق منصوب کند و در سال ۱۹۳۲ م استقلال کامل عراق را به رسمیت بشناسد. از ۱۹۲۱ تا ۱۹۵۸ میلادی عراق با سیستم سلطنتی اداره می‌شد. در سال ۱۹۵۸ م عبدالکریم قاسم باهم دستانش، طی کودتایی نظام سلطنتی را سرنگون و جمهوری را برقرار کردند. در سال ۱۹۶۳ م دولت عبدالکریم قاسم با کودتای عبدالسلام عارف سرنگون شد و دوره اول حاکمیت بعثی‌ها بر عراق شروع شد. در سال ۱۹۶۸ م

احمد حسن البکر و صدام حسین کودتا کردند و دور دوم حاکمیت حزب بعث بر عراق شروع شد و این عصر تا ۹ آوریل ۲۰۰۳ میلادی که آمریکا و کشورهای عضو ائتلاف ضمن حمله به عراق صدام را از حکومت سرنگون کردند ادامه داشت. از ۹ آوریل ۲۰۰۳ م به بعد دوره جدیدی در تاریخ عراق شروع شده که شاید این دوره را عصر رهایی مردم عراق از حاکمیت کودتاها و دیکتاتوری‌ها دانست. در این دوره گرچه هنوز بهات کامل سیاسی در عراق حکم فرما نشده است، اما حاصل آن آزادی مردم عراق از حاکمیت حزب بعث و تجربه دموکراسی به دنبال دارد. در این کتاب به اوضاع سیاسی عراق از سال ۲۰۰۳ میلادی تاکنون پرداخته می شود. یکی از مشکلات پیش روی این کتاب، که به شرح می شود، زیرا هنوز تاریخ عراق پس از سقوط صدام حسین در این بازه زمانی، کتابی نظامی، تدوین نشده است، لذا برای رفع این مشکل از سایت‌های مختلف اینترنتی و سایت روزنامه‌ها بیشتر استفاده شده است. این کتاب دارای پنج است. فصل اول به حمله جبهه ائتلاف می‌پردازد (از ۲۰ مارس ۲۰۰۳ تا ۲۸ ژوئن ۲۰۰۴ م). فصل دوم شامل عراق در عصر شورای حکومتی انتقالی است (از ۲۸ ژوئن ۲۰۰۴ تا ۲۰ مه ۲۰۰۶ میلادی). فصل سوم در مورد عراق در عصر دولت قانون می باشد (از ۲۰ مه ۲۰۰۶ تا اوت ۲۰۱۴ میلادی). فصل چهارم عراق در عصر ایران داعش (از اوت ۲۰۱۴ تا ۲۴ اکتبر ۲۰۱۸ میلادی) را موردبررسی قرار داده است. فصل پنجم در خصوص عراق در عصر اعتراضات می باشد (از ۲۵ اکتبر ۲۰۱۸ تا اوت ۲۰۲۰ میلادی).

دکتر مرتضی اکبری عضو هیئت علمی دانشگاه ایلام

۲۰ فروردین ۱۳۹۹ ش ۸ آوریل ۲۰۲۰ میلادی

تهران